

www.p Polonia.org.ua

ПОЛЬСЬКЕ КУЛЬТУРНО-ОСВІТНЄ ТОВАРИСТВО
POLSKIE KULTURALNO-OŚWIATOWE TOWARZYSTWOZadanie realizowane w ramach zlecenia
Ministerstwa Spraw Zagranicznych
Rzeczypospolitej PolskiejRealizacja projektu здійснюється за підтримки
Міністерства закордонних справ Польської
Республіки

Польща – Туреччина: горизонти співпраці

Саме під таким гаслом 27 лютого у Варшаві відбувся семінар з циклу «Шанси та виклики для польських інвесторів». На сьогодні економічний клімат Європи не сприяє розвиткові стосунків з польськими фірмами та підприємствами. У період рецесії та невисокого рівня зростання експорту на Захід Туреччина стає цікавим і вигідним бізнесовим партнером, який пропонує ринок збуту, динаміка якого є більшою за китайську. А до 2023 року турецька економіка має посісти 10 місце у світі.

У свідомості більшості поляків, та й українців, Туреччина функціонує як територія суто орієнтована з усіма східними атрибутами, властивими стереотипному сприйняттю європейця. Крім того, ця країна переважно сприймається через призму історичної пам'яті, насиченої постійними сутичками, кривавими битвами, боротьбою за рацію християнського буття.

Сучасну Туреччину можна розглядати як своєрідну мозаїку культур, саме тут протягом багатьох століть відбувалися постійні контакти й змішання багатьох народів. На території сучасної Туреччини проживають курди, вірмени, араби, греки, лази, черкеси, євреї, а також інші етнічні групи, в тому числі й поляки.

Польща й Туреччина тривалий час сусідували у злагоді та спокої, провадивши цивілізовані міждержавні політичні стосунки.

Треба нагадати, що Османська імперія була єдиною державою, яка не визнала розділів Речі Посполитої та панування трьох імперій на цих землях.

У XIX столітті Стамбул стає одним з головних осередків польської повстанської еміграції. Саме столиця Великої Порти стає одним з центрів дипломатичної мережі некоронованого польського монарха Адама Чарториського.

Туреччина була однією з перших держав, що визнали незалежність Польщі 1918 року, яка послала свого дипломатичного представника. У міжвоєнний період між двома державами склалися теплі партнерські стосунки. Навіть дехто провадив паралелі між реформаторськими тенденціями Юзефа Пілсудського та Кемалем Ататюрком. У 1939 році Турецька Республіка не припинила дипломатичних відносин з польським еміграційним урядом і не визнавала фашистської та ра-

дянської окупації. У польській амбасаді в Анкарі, побудованій у 30-ті роки, гучно відбувалися святкування національних свят, вивішувалися біло-червоні прапори, що викликало незадоволення гітлерівської Німеччини.

У 1955 році в Стамбулі було відкрито музей А. Міцкевича (саме у цьому місті помер видатний польський романтик).

Крім того, у Туреччині мешкало багато відомих людей польського походження, зокрема вчених, громадських діячів, підприємців тощо.

Варто згадати Войцеха Бобовського (1610 – 1675), який усе життя намагався зблизити ісламський і християнський світи, навіть перекладав турецькою біблію та знайомив європейців з культурою і традиціями Сходу. Войцех Хшановський (1793 – 1861) до 1837 року перебував на службі в османській армії, воював на багатьох європейських фронтах. Також Юзеф Бем (1794 – 1850) служив у османській армії, куди потрапив після придушення угорської революції 1848 р., перейшов у мусульманство і взяв ім'я Мурад Паша, вмер у 1850 році у Сирії. Поляк Северин Белінський (1815 – 1895) був директором залізниці, начальником штабу османської армії та комісаром при болгарському уряді. Кароль Бжозовський (1821 – 1904) – поет, інженер, перебуваючи на службі у султана, займався розбудовою телефонічної мережі.

Польський громадський діяч Міхал Ковальчик вважає, що з огляду на геополітику для Польщі Туреччина, так само, як й Україна і Білорусь, є країною, з якою можна та треба створити політичний блок, який провадив би самостійну політику щодо Росії, США й Європейського Союзу.

Polska - Turcja: horyzonty współpracy

Z kolei Turcja to kraj przyjazny Polakom. Nie wolno zapominać, że już w czasie zaborów był to jeden z nielicznych krajów sprzyjający sprawie polskiej, który nigdy nie uznał rozbiórów Rzeczypospolitej. W czasie wizyt dyplomatycznych tureckie władze traktowały Polaków z szacunkiem, godnym przedstawicieli suwerennego, liczącego się na arenie politycznej kraju. Legenda mówi, że Turcy chcą szczególnie podkreślić fakt nieuznania rozbiórów Polski, przy każdej prezentacji ambasadorów i dyplomatów na dworze suлтана powtarzali: "Poseł Lechistanu jeszcze nie przybył", co wybitnie irytowało przedstawicieli państw zaborczych.

To w Turcji mogli bezkarnie działać ci, którzy sprzeciwiali się zaborcom. W Turcji swych przedstawicieli miały rządy powstańcze: powstań listopadowego i styczniowego. To w niej działał Hotel Lambert, w 1855 roku utworzono Dywizję Kozaków Sultańskich, a w 1877 roku - Legion Polski. Nie można i nie wspomnieć o generale Józefie Bemie, który jako Murat Pasza zdobył wysoką rangę w wojsku tureckim zostając generałem, czy o Adamie Mickiewiczu i Michale Czajkowskim, którzy to w Turcji prowadzili działalność polityczną. Również to na terytorium Turcji trafił Marian Langiewicz, dyktator powstania styczniowego, który tu już został. Jego grób znajduje się w Stambule. Także już po odzyskaniu przez Polskę niepodległości stosunki obu krajów były bardzo przyjazne. Od 1920 roku Polska ma nieprzerwanie w Turcji swe przedstawicielstwo. W okresie międzywojennym kwitła współpraca gospodarcza, ponownie ożywiła się końcem XX wieku, gdy na mocy umowy z 1999 roku ustanowiono strefę wolnego handlu. Nie należy też zapominać,

że to w Turcji po Katastrofie Smoleńskiej z kwietnia 2010 roku ogłoszono żałobę narodową.

Geopolityczne Turcja, obok Ukrainy i Białorusi, to państwo z którym można (a nawet należy) stworzyć blok dążących do samodzielności państw, zarówno względem Rosji, USA, co Unii Europejskiej. Turcja jest tutaj naturalnym przedłużeniem ewentualnego sojuszu polsko-ukraińskiego. W jej interesie leży pewna ekspansja ekonomiczna względem Europy Środkowej i Wschodniej, która w przypadku Polski nie grozi niebezpieczeństwem jakiegokolwiek uzależnienia politycznego od Stambułu, a może zaowocować choćby minimalnym zmniejszeniem proporcji handlowych z Rosją czy też Niemcami. Turcja jest też państwem prowadzącym suwerenną politykę w jej własnym interesie, o co tak trudno w krajach naszego regionu. Potrafiła wykorzystać dla siebie pewne korzyści z interwencji USA w Iraku (jak uzyskanie możliwości dość swobodnych operacji tureckich wojsk w irackim Kurdystanie, co jest konieczne do zniszczenia głównych siedlisk kurdyjskich terrorystów z Partii Pracujących Kurdystanu). Z drugiej strony, nie daje się wciągnąć w amerykańską oraz izraelską politykę skierowaną przeciwko Iranowi, z którym stara się utrzymywać poprawne stosunki, korzystne dla obydwu stron. Coraz odważniej zaczyna także protestować przeciwko działaniom Izraela, które niewątpliwie utrudniają proces pokojowy na Bliskim Wschodzie. Celem Polski powinno być szukanie takich suwerennych sojuszników, niezależnych zarówno od USA, Rosji co Unii Europejskiej. Najbliższym państwem, przy wspomnianych warunkach, jest Turcja.

Поляки не гусаки, бо свою мову мають

Ще у XVI столітті ці слова сказав Микола Рей, який один з перших писав виключно рідною мовою та спрочинився до виникнення польської національної літератури. І хоч новітні наукові дослідження доводять, що сьогодні мова не є найважливішим чинником, який визначає національну ідентичність, вважаємо мову предків головною ознакою, завдяки якій національні меншини зберігають власну культуру та самобутність, протистоять асиміляції.

Уже протягом десяти років 21 лютого, у Всесвітній день рідної мови, гімназія № 3 «Сузір'я» організовує справжню феєрію культур національностей, що мешкають у Бердянську. Цьогорічне свято мало загальноміський масштаб, крім національно-культурних товариств, у заходах взяли участь представники чи не всіх шкіл міста.

Польське культурно-освітнє товариство «Відродження» також було співорганізатором Всесвітнього дня рідної мови у Бердянському університеті менеджменту і бізнесу та медичному коледжі. Окрім польських співів і танців, було проведено виставку національних костюмів, що репрезентують різні регіони Польщі, та сучасних польських періодичних видань.

Polacy nie gęsi, iż swój język mają

Jeszcze w wieku XVI te słowa wypowiedział Mikołaj Rej, który jako pierwszy pisał wyłącznie w języku ojczystym i przyczynił się do tworzenia literatury polskiej. I chociaż najnowsze badania naukowe dowodzą, że język nie jest najważniejszym czynnikiem, decydującym o tożsamości narodowej, to jednak, naszym zdaniem, mowa przodków nadal pozostaje oznaką, wyróżniającą mniejszość narodową na obczyźnie, chroniącą przed całkowitą asymilacją.

Już od dziesięciu lat w Berdiańsku 21 lutego jest obchodzony Międzynarodowy Dzień Języka Ojczystego. W tym roku Polskie Towarzystwo „Odrodzenie” było współorganizatorem imprez kulturalno-oświatowych dla uczniów szkół miasta oraz dla studentów Berdiańskiego Uniwersytetu Zarządzania i Biznesu i Koledżu Medycznego. Pomimo polskich śpiewów i tańców została zorganizowana wystawa strojów ludowych, reprezentujących różne regiony Polski, i polskich periodyków.

Польський антикомуністичний березень 1968

MARZEC 1968

Березень 1968 року є однією з найважливіших сторінок польської історії. Навесні цього року повстали Варшава та інші університетські міста. Студенти, молоді робітники, науковці й інтелігенція висловили протест проти тодішньої комуністичної влади.

Це був бунт цілого покоління. Можна сказати, що березень 1968 став предтечею виникнення у 1980 році загальнонаціонального руху «Солідарність». Березневі події не лише вплинули на епохальні зміни в системі координат польського суспільства, його інтелектуальної та політичної еліти, але перш за все кардинально змінили ставлення багатьох пересічних поляків до комунізму як такого. Протестувальники виступали під політичними гаслами свободи, боронили ті ж цінності, що й чеське та словацьке молоде покоління під час Празької весни.

1968 р. у Польщі – це також антисемітська кампанія, організована партійними і державними органами, результатом якої стало те, що покинути Польщу змусили близько 70 тисяч осіб. Серед них були представники тодішньої еліти, переважно люди з єврейським корінням або ті, яких за євреїв вважала тодішня влада.

Polski marzec antykomunistyczny 1968

Marzec 1968 to jeden z najważniejszych momentów historycznych w dziejach Polski po II wojnie światowej. Był on bardzo ważnym doświadczeniem życiowym dla dużej części młodej polskiej inteligencji.

Wielu osób postrzega Marzec jako wydarzenie, które wpłynęło na ich dalsze życie. Studenci w Polsce, którzy, występowali pod hasłami wolnościowymi, odwoływali się do tych samych haseł i wartości, co ich czescy i słowaccy koledzy w okresie Praskiej Wiosny. Odwołując się do lewicowej frazeologii, walczyli w pierwszej kolejności o demokratyzację i liberalizację systemu komunistycznego, a także o prawo do życia w prawdzie. „Wydarzenia marcowe” przyczyniły się również do uformowania w Polsce „pokolenia'68”. Wielu ludzi z tego pokolenia w latach siedemdziesiątych działało w opozycji antykomunistycznej, a po Sierpniu 1980 r. znalazło się wśród działaczy i doradców NSZZ „Solidarność”.

Echo marca 1968 brzmi jeszcze po 40 latach i jako zbiór antysemitycznych fantomów i jako pamięć zarówno podłości, jak i dzielności tamtego czasu. Jest to jeden z najbardziej fundamentalnych faktów współczesnej historii Polaków.